

Stilovi afektivnog vezivanja i njihova povezanost sa slikom idealnog partnera kod adolescenata

---

Osnovni cilj istraživanja je bio ispitivanje povezanosti afektivnih obrazaca prema porodici i prema partneru kod adolescenata. Pored toga, želeli smo empirijski da proverimo da li se osobe različitog afektivnog stila razlikuju po izboru osobina idealnog partnera. Takođe smo hteli da ispitamo uticaj statusa porodice (potpuna ili nepotpuna) i pola na afektivni stil. Uzorak (91 ispitanik) je bio ujednačen po polu. Korišćene varijable su: afektivna vezanost prema porodici i prema partneru merena modifikovanim Brenanovim inventarom za procenjivanje porodičnih, odnosno partnerskih odnosa, skup od 17 osobina idealnog partnera, status porodice (potpuna ili nepotpuna) i pol. Rezultati pokazuju da između afektivnih stilova prema porodici i prema partneru ne postoji značajna korelacija, ali da između dimenzija anksioznosti postoji. Potvrđeno je da se osobe različitog afektivnog stila razlikuju po izboru osobina za idealnog partnera u tom smeru što visoko anksiozni prema porodici biraju osobine iskren i osećajan, a nisko anksiozni prema partneru osobine kreativan, voli umetnost i nepredvidiv. Utvrđeno je da su ispitanici iz potpune porodice anksiozniji prema partneru i porodici od onih iz nepotpune porodice. Takođe je dobijeno da su pripadnice ženskog pola anksioznije prema porodici od pripadnika muškog pola, dok prema partneru nema značajnih razlika.

Uvod

Teorija afektivnog vezivanja govori o autonomnoj potrebi deteta da se, po rođenju, vezuje za blisku odraslu osobu, gde će kvalitet te veze prevashodno zavisiti od načina na koji odrasla osoba poklanja pa-

žnju detetu. Kvalitet veze koju dete stvori prema svojoj majci/staratelju je "kalup" za sve kasnije afektivne odnose.

Po psihoanalitičkoj teoriji afektivna vezanost deteta za majku je sekundarna i zasnovana je na detetovim primarnim potrebama, kao što je potreba za hranom (Zazo 1992). Naime, dete će naučiti da voli majku zato što ona zadovoljava njegove primarne potrebe. Analizirajući odnos majka-dete, Džon Bolbi zaključuje da je potreba za vezivanjem ipak primarna tj. urođena psihološka potreba i da nju dete još u prvim nedeljama života ispoljava na više načina, kao na primer: osmeh, plač, gukanje, smirivanje u majčinom zagrljaju. U isto vreme otprilike, Hari Harlov je utvrdio da mladunče rezus-majmuna provodi znatno više vremena grleći toplu, plišanu veštačku "majku", koja ga ne hrani, nego žičanu, takođe veštačku, "majku" koja mu daje mleko. Harlov je time potvrdio Bolbijevu teoriju da dete ima primarnu potrebu za vezivanjem za svog negovatelja, jer je svojom bespomoćnošću prinuđeno da zavisi od fizičkog kontakta sa njim. Iz primarne potrebe da se veže za majku i u zavisnosti od majčinog načina reagovanja na detetove potrebe, ono može razviti različite afektivne stilove.

Bolbi je pretpostavljao da se rano formirani stilovi vezanosti održavaju kroz ceo život, utičući na oblikovanje svih naših kasnijih emotivnih odnosa. Njegova pretpostavka je potvrđena od mnogih autora uključujući i istraživanja na našoj populaciji (Stefanović-Stanojević 2002), međutim malo toga se zna o tome šta se dešava sa afektivnim obrascima tokom adolescencije. Adolescentni period, koji je nas u ovom radu zanimao, nije prekretnica, već samo faza u razvoju afektivne vezanosti. Adolescencija je buran period pun konflikata i

---

Tamara Prohić (1987), Beograd, Arčibalda Rajsa 53/9, učenica 2. razreda Treće beogradske gimnazije

Miloš Đerić (1987), Beograd, Senjačka 26, učenik 2. razreda Matematičke gimnazije u Beogradu

MENTOR:

Bojana Dinić (1983), Prokuplje, Dositejeva 5/16, student II godine Filozofskog fakulteta u Novom Sadu

nemira čiji je glavni zadatak formiranje identiteta (Erikson 1976, prema Kapor-Stanulović 1988). U tom periodu odnos između roditelja i deteta/adolescenta dostiže svoju najintenzivniju korekciju. Adolescent želi da se oslobodi stanja zavisnosti prema roditeljima, a istovremeno nastoji da ostane u vezi sa njima. Dakle, roditelji su i dalje potrebni, ali na način koji će omeđiti novonastale i ne uvek dobro procenjene potrebe adolescenta (Stefanović-Stanojević 2002). U tom smislu hteli smo da ispitamo da li kod adolescenata postoji povezanost afektivnih stilova prema porodici sa percepcijom pojedinih aspekata odnosa sa partnerima.

Bolbi je izdvojio dva afektivna stila – sigurni i nesigurni. Kasnije je Meri Ejnsvort (1978, prema Stefanović-Stanojević) izvršila određene izmene u klasifikaciji afektivnih stilova, tako što je nesigurni stil diferencirala na dva – nesigurni izbegavajući i nesigurni ambivalentni. Nakon istraživanja u domovima za nezbrinutu decu (Crittenden 1989, Radke-Yarow 1985, prema Stefanović-Stanojević 2002) utvrđeno je da se javlja, mada ređe, i četvrti afektivni stil – nesigurni dezorjentisani. Stil koji se neizmenjen nalazi i kod Bolbija i kod kasnijih autora je **sigurni stil** (52.3% na našoj populaciji prema Stefanović-Stanojević 2002). Osobe ovog stila formiraju pozitivnu sliku o sebi kao biću koje zaslužuje pažnju i ljubav, jer je majka pravilno odgovarala na njihove potrebe. Stoga imaju i pozitivnu sliku o drugima kao osobama kojima se može verovati i na koje se mogu osloniti, otvoreni su i iskreni prema partneru. Neopterećeni tragovima detinjstva izrastaju u sigurnu osobu sa izuzetnim balansom sposobnosti za intimu i održavanje autonomije. **Izbegavajući stil** (18%) nastaje u slučajevima kada majka/staratelj ne reaguje dosledno na potrebe deteta, ili kada je hladna i distancirana. Razočarano hladnim odnosom majke dete se od nje distancira. Očuvanje odbrambenog štita koji čuva od razočaranja se nastavlja i u kasnijem životu tako što osoba ne dozvoljava ljudima da joj se emotivno približe. Ovakve osobe ne veruju drugima, zatvorene su, i smatraju da je nezavisnost izuzetno važna. Zbog negativnih očekivanja u odnosu na druge retko stupaju u partnerske veze, ili to čine često, ali površno. **Ambivalentni stil** (24%) karakteriše to što je majka nepredvidiva u svojoj rezonivnosti zbog čega dete zahteva veću pažnju i postaje više zavisno od majke. Osobe ovog stila formiraju negativnu sliku o sebi, dok je slika o drugima pozitivna. Sve što rade je povezano

sa očajničkim pokušajima da poprave sliku o sebi. Nemaju osećaj za potrebe drugih jer su blokirani besom i nerazrešenim konfliktima i svoju anksioznost prenose na okolinu. Izuzetno su preokupirani svojom vezom, stalno proveravaju partnerovu ljubav, uvek nastoje da kontrolišu partnera i posesivni su. Odrastajući najčešće uz psihički bolesne ili fizički zlostavljane roditelje, osobe **dezorganizovanog stila** (5%) su visoko anksiozne, iracionalne, nepoverljive, konfuzne, imaju bizarne reakcije i stalno beže od problema. Imaju uplašen i neodlučan stav prema vezama, koje su vrlo retke i haotične. Prema navedenim karakteristikama afektivnih stilova možemo zaključiti da pripadnici različitih afektivnih obrazaca imaju različita očekivanja od partnera. U tom smeru hteli smo ovaj zaključak empirijski da proverimo. U slučaju da dobijemo značajne razlike u očekivanjima od partnera, rezultati bi išli u prilog opravdanosti razlikovanja afektivnih stilova.

S obzirom da porodična interakcija utiče na razvoj afektivnog stila, postavlja se pitanje da li postoji povezanost odrastanja bez roditelja sa afektivnim obrascem. U istraživanju Stefanović-Stanojević (2002) dobijeno je da se na osnovu kvaliteta roditeljskog braka može predvideti afektivni stil vezanosti. Tako, osobe sigurnog obrasca vezanosti, češće od ostalih, brak svojih roditelja ocenjuju kao srećan, dok su roditelji osoba izbegavajućeg obrasca najčešće razvedeni, a osobe dezorganizovanog obrasca češće od ostalih saopštavaju da njihovi roditelji ili nisu bili venčani ili da je jedan od roditelja preminuo. U tom pravcu hteli smo ispitati da li se i adolescenti iz potpune odnosno nepotpune porodice razlikuju u afektivnom stilu.

Pokazano je da pored porodične interakcije na afektivni stil mogu uticati i neki drugi faktori kao što je npr. pol. Istraživanje Kolinsa i Rida (1990, prema Stefanović-Stanojević 2002) govori da su obrasci vezanosti za partnera kod žena najviše povezani sa brigom zbog mogućnosti ostavljanja (izražena anksioznosti), dok su kod muškaraca povezani sa nesposobnošću za bliskost (izražena dimenzija izbegavanja). Kolins i Rid su ove rezultate objasnili nemogućnošću ipiranja pritiska okoline i uklapanjem u stereotipne slike o muškarcu i ženi. Ovim istraživanjem smo hteli ispitati da li se afektivni obrasci muškog i ženskog pola razlikuju i kod adolescenata.

Osnovni cilj istraživanja je bio da se ispita povezanost afektivnih obrazaca prema porodici i prema partneru kod adolescenata. Pored toga, želeli smo da proverimo da li se osobe različitog afektivnog stila

razlikuju u izboru osobina idealnog partnera. Takođe smo hteli da ispitamo uticaj statusa porodice (potpuna ili nepotpuna) i pola na afektivni stil.

Hipoteza 1. Postoji pozitivna korelacija između afektivnih stilova prema porodici i prema partneru kod adolescenata.

Hipoteza 2. Osobe različitog afektivnog stila razlikovaće se po izboru nekih osobina za svog idealnog partnera.

Hipoteza 3. Ispitanici koji potiču iz potpune porodice imaju drugačiji afektivni stil prema porodici i prema partneru od onih koji potiču iz nepotpune porodice.

Hipoteza 4. Osobe suprotnog pola odlikuju se različitim afektivnim stilovima prema porodici i prema partneru.

Metod

Uzorak. Ispitanici su bili polaznici IS Petnica (91), ujednačeni po polu i prosečnog uzrasta od 18 godina. Uzorak je bio prigodan.

Varijable. Varijable su grupisane u tri skupa: 1) afektivna vezanost prema porodici i prema partneru merena modifikovanim Brenanovim inventarom (Kamenov i Jelić 2003); 2) skup od 17 osobina idealnog partnera koji je dobijen u preliminarnoj fazi istraživanja od kojih su ispitanici birali po pet; 3) demografske varijable: pol i status porodice (potpuna ili nepotpuna).

Opis instrumenta. U istraživanju su korišćena tri upitnika. Dva upitnika su modifikovani Brenanovi inventari za procenu bliskih partnerskih odnosa i odnosa prema roditeljima (Kamenov i Jelić 2003). Ovi instrumenti operacionalizuju obrasce afektivnih veza preko sadržaja svesnih verovanja osobe o tim vezama. Reč je o upitniku koji sadrži 18 pitanja skorovanih sedmostepenom Likertovom skalom na koje se odgovara zaokruživanjem jednog od sedam ponuđenih odgovora koji opisuju stepen slaganja ispitanika sa određenom tvrdnjom. Instrument je zasnovan na dvodimenzionalnom modelu individualnih razlika u afektivnom vezivanju odraslih (dimenzija anksioznosti i dimenzija izbegavanja) po Brenanu i saradnicima (1998). Ove dve dimenzije ukrštanjem daju četiri obrasca afektivnog vezivanja (sigurna, izbegavajuća, ambivalentna/preokupirana i bojažljiva/dezorganizovana afektivna vezanost). Za potrebe ovog istraživanja je konstruisan poseban upitnik za odabir osobina

idealnog partnera. Od 20 ispitanika, koji su bili polaznici seminara psihologije u IS Petnica, tražilo se da napišu po pet osobina koje smatraju najpoželjnijim za njihovog partnera u vezi. Uzorak je bio prigodan, uz pretpostavku da su zastupljeni pripadnici različitih afektivnih stilova i da će se dobiti široki spektar osobina. Osobine su zatim klasifikovane po sličnosti u 17 kategorija: inteligentan, duhovit, fizički privlačan, iskren, osećajan, simpatičan, samouveren, strastven, tolerantan, kreativan, ambiciozan, bogat, voli umetnost, veran, nepredvidiv, pruža podršku i uredan. U istraživanju je ispitanicima ponuđeno tih 17 osobina uz uputstvo da izaberu 5 najpoželjnijih.

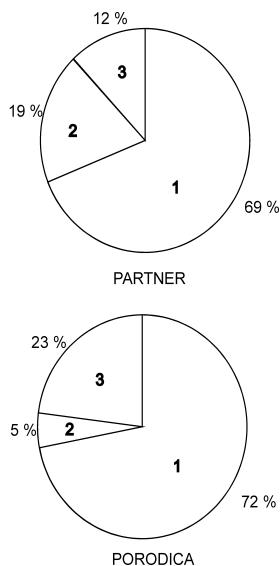
Postupak. Ispitivanje je bilo grupno. Ispitanicima su dati upitnici uz priloženo uputstvo i naglašeno im je da je upitnik anonimn i da provere da li su odgovorili na sva pitanja. Ispitanici su imali neograničeno vreme za popunjavanje upitnika.

Rezultati

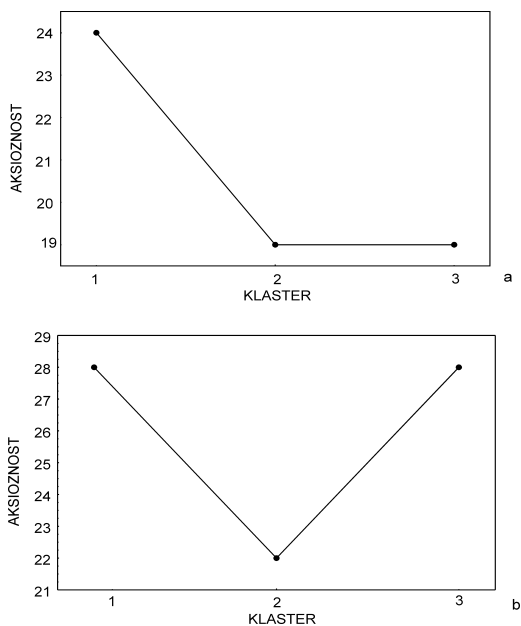
Najpre će biti prikazane frekvence i procentualna zastupljenost afektivnih stilova prema porodici i prema partneru (slika 1).

Izračunavanjem koeficijenta kontingencije dobijeno je da ne postoji povezanost između afektivnih stilova prema porodici i prema partneru. Međutim, dobijena je statistički značajna korelacija između dimenzija anksioznosti prema porodici i prema partneru ($r = 0.447$, $p = 0.00$). Povezanost između dimenzija izbegavanja prema porodici i prema partneru nije statistički značajna.

Klaster analizom (metodom *K-means clustering*) je provereno da li se osobe različitog afektivnog stila razlikuju po izboru osobina za svog idealnog partnera. Izdvojena su tri klastera od ponuđenih 17 osobina koje se tiču slike idealnog partnera, a koja su opisana sledećim statistički značajnim varijablama: 1) iskren i osećajan; 2) kreativan, voli umetnost i nepredvidiv; 3) fizički privlačan. Na osnovu datih odgovora ispitanici su svrstani u jedan od ova tri klastera. Dvofaktorskom analizom varijanse sa nezavisnim faktorima porodica i pripadnost klasteru i zavisnom varijablom anksioznost prema partneru utvrđeno je da postoje značajni faktori porodica ($F(2.31) = 6.169$, $p = 0.015$) i klaster ($F(2.31) = 4.017$, $p = 0.022$). S obzirom da nas je interesovao faktor klaster, urađen je *post hoc* LSD test za taj faktor i dobijeno je da su ispitanici iz drugog klastera najmanje anksiozni pre-

Slika 1.
Udeo afektivnih stilova prema porodici i prema partneru:
1 – siguran, 2– preokupiran, 3 – izbegavajući

Slika 2.
Anksioznost prema porodici (a) i partneru (b) u zavisnosti od klastera

Figure 2.
Percent of attachment styles towards partner (above) and partner (bellow):
1 –

Figure 2.
Anxiety towards family (a) and partner (b) depending on cluster

ma partneru (slika 2a). Takođe dvofaktorskom analizom varijanse sa istim nezavisnim faktorima i zavisnom varijablom anksioznost prema porodici, dobijeni su značajni faktori – porodica ($F(2.81) = 5.606$, $p = 0.02$) i klaster ($F(2.81) = 4.235$, $p = 0.018$). *Post hoc* LSD testom za faktor klaster je dobijeno da su ispitanici iz prvog klastera najviše anksiozni prema porodici (slika 2b).

Ispitivanjem razlike u afektivnim stilovima osoba koje potiču iz potpune i nepotpune porodice t-testom za nezavisne uzorke dobijeno je da su oni koji potiču iz potpune porodice anksiozniji prema porodici ($t(85) = 2.135$, $p = 0.008$) i partneru ($t(85) = 2.346$, $p = 0.021$) od onih koji su iz nepotpune porodice. Na dimenziji izbegavanja nije bilo statistički značajnih razlika.

Primenom t-testa za nezavisne uzorke dobijeno je da su polne razlike u odnosu na afektivni stil značajne samo na dimenziji anksioznosti prema porodici u tom smislu što su pripadnice ženskog pola imale značajno više skorove ($t(85) = 2.192$, $p = 0.03$).

Diskusija

Iako je u istraživanju Stefanović-Stanojević (2002) dobijena povezanost afektivnih obrazaca prema roditeljima i prema partneru na odrasloj populaciji, ovim istraživanjem to nije potvrđeno na populaciji adolescenata. Međutim, dobijena je povezanost na dimenziji anksioznosti prema porodici i prema partneru.

Za razliku od dimenzije anksioznosti, povezanost dimenzije izbegavanja prema porodici i prema partneru nije uočena. Procentualna zastupljenost izbegavajućeg stila je mnogo više izražena u odnosima prema porodici nego prema partneru.

Rezultati bi možda pokazali drugačiji trend da je uzet u obzir veći broj ispitanika (procentualna zastupljenost stilova nije proporcionalna procentualnoj zastupljenosti ovih stilova na našoj populaciji po istraživanju Stefanović-Stanojević 2002).

Druga hipoteza se odnosi na razlike u izboru osobina za svog idealnog partnera u zavisnosti od afektivnog stila. Na dimenziji anksioznost prema porodici dobijeno je da su ispitanici koji su birali osobine **iskren** i **osećajan** najviše anksiozni, što se može objasniti time da, nesigurni u svoje bližnje, biraju takve osobine za svog partnera kao želju za onim što nisu imali. Pretpostavljamo da, ukoliko se u detinjstvu formira začetak lošeg mišljenja o sebi, izbor partnera može biti motivisan time da partner nadoknadi toplu i prijateljska osećanja koja nisu doživljena u detinjstvu (Goldner-Vukov 1988). Stoga su primarne osobine iskrenost i osećajnost, a ne kreativan, nepredvidiv ili fizički privlačan. Dalje, na dimenziji anksioznosti prema partneru je dobijeno da su ispitanici koji su birali osobine *kreativan*, da *voli umetnost* i *nepredvidiv* najmanje anksiozni prema partneru. Ovaj nalaz se može objasniti time da, zadovoljivši svoje osnovne potrebe u porodici i neopterećeni tragovima detinjstva, oni se osećaju slobodnim da istražuju dalje. S obzirom da su i sami otvoreni, oni se ne osećaju ugroženo kada im je partner nepredvidiv i kreativan, jer nemaju potrebu da kontrolišu ponašanje partnera.

Hipoteza da postoje razlike između ispitanika koji potiču iz potpune, odnosno nepotpune porodice u afektivnim stilovima prema porodici i prema partneru je potvrđena, jer je dobijeno da su ispitanici koji potiču iz potpune porodice anksiozniji prema porodici i partneru od onih koji su iz nepotpune porodice. Iako je ovaj nalaz neočekivan u smislu smeru, moguće objašnjenje za to je da niska dimenzija anksioznosti može potencijalno ukazati na izbegavajuću vezanost koju karakteriše niska dimenzija anksioznosti i visoka dimenzija izbegavanja. U ranijim istraživanjima (Stefanović-Stanojević 2002) je dobijeno da u ovom stilu vezanosti najviše ima razvedenih roditelja. Međutim, u ovom istraživanju nije specifikovano da li je nepotpuna porodica usled razvoda roditelja, smrti jednog od roditelja ili nečeg drugog, tako da se u ovom smeru treba dalje ispitivati na adolescentnoj populaciji.

Četvrta hipoteza se odnosila na ispitivanje razlika između polova u zavisnosti od afektivnih stilova. Uočeno je da su pripadnice ženskog pola anksioznije prema porodici od muškog pola. Ove razlike u polovima mogu da reflektuju stereotype uloga polova u kojima su žene socijalizovane da brinu o članovima porodice, a muškarci su socijalizovani da vrednuju osamostaljivanje.

Za razliku od prethodnih istraživanja (Kolins i Rid 1990), polne razlike u anksioznosti prema partneru nisu dobijene. Pretpostavlja se da je to zbog toga što adolescenti još uvek nisu oformili stav prema partnerskoj vezi.

Zaključak

Istraživanjem povezanosti afektivnih stilova prema partneru i porodici na adolescentima je dobijeno da su osobe sa izraženom dimenzijom anksioznosti prema porodici takođe bile anksiozne i u odnosu na partnera.

Takođe je dobijeno da se osobe različitog afektivnog stila razlikuju i po izboru osobina idealnog partnera, što bi išlo u prilog opravdanosti razlikovanja afektivnih stilova. Ispitanici koji su birali osobine *iskren* i *osećajan* su najviše anksiozni prema porodici, a ispitanici koji su birali osobine *kreativan*, *voli umetnost* i *nepredvidiv* najmanje anksiozni prema partneru. U tom smeru treba dalje ispitati kakav opširniji skup osobina biraju različiti afektivni stilovi jer pretpostavljamo da bi to pomoglo razumevanju partnerske dinamike i pomoglo pri rešavanju konflikata u vezi.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da su oni koji potiču iz potpune porodice anksiozniji prema partneru i porodici od onih koji su iz nepotpune porodice. Dobijene razlike na dimenzijama anksioznosti, u zavisnosti od pripadnosti potpunoj ili nepotpunoj porodici, upućuju na složenost problema formiranja veze roditelj-dete, kao i kasnije partnerske veze, stoga smatramo da dalja istraživanja treba detaljnije da ispituju ovaj problem u pravcu da li osoba živi sa majkom ili ocem, kada je ostala bez roditelja, da li je prvorođeno dete ili ne itd.

Uočeno je da na afektivni stil utiče i pol, tj. da su pripadnice ženskog pola anksioznije u afektivnoj vezanosti prema porodici od pripadnika muškog pola.

Imajući u vidu rezultate ovog istraživanja možemo zaključiti da na formiranje i održavanje afektivnog stila sem porodične interakcije mogu da utiču i drugi faktori, kao što je na primer pol. Dalje ispitivanje povezanosti ovih faktora sa afektivnim obrascima vezivanja može dati potpunije objašnjenje razvoja afektivne vezanosti pod specifičnim okolnostima i time dopuniti teoriju afektivnog vezivanja. S obzirom da su značajne razlike dobijene samo po dimenziji anksioznosti u afektivnom vezivanju, možemo pretpostaviti da je ova dimenzija karakteristika adolescentnog perioda.

Literatura

- Goldner-Vukov M. 1988. *Porodica u krizi*. Beograd: Medicinska knjiga
- Ivić I. i Havelka N. 1990. *Proces socijalizacije kod dece*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Kamenov Z. i Jelić M. 2003. Validacija za mjerenje privrženosti u različitim vrstama bliskih odnosa: Modifikacija Brennanova Inventara iskustava u bliskim vezama. *Suvremena psihologija*, **6** (1): 73.
- Kapor-Stanulović N. 1988. *Na putu ka odraslosti*. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika
- Klark E. M. i Klark A. D. B. 1987. *Rano iskustvo*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Shaver P. R., Belsky J. i Brennan K. A. 2000. Comparing measures of adult attachment: An examination of interview and self-report methods. *Personal Relationships*, **7**: 25
- Stefanović-Stanojević T. 2002. Bliske partnerske veze. *Psihologija*, **35** (1-2): 81.
- Zazo R. 1992. *Poreklo čovekove osećajnosti*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

---

Tamara Prohić and Miloš Đerić

Attachment Styles and Their Relation With the Image of an Ideal Partner in Adolescence

The main goal of this research was to examine the relations among attachment styles towards family and towards partners in adolescence. Another aim was to find out if there are differences in attachment styles according to the preferable features of an ideal partner. We also wanted to examine the effect of family status (complete and incomplete) and gender on attachment styles.

Subjects (N = 91) were balanced by gender. Variables were grouped in three sets: attachment styles towards family and towards partner measured by the modified Brennan inventar (Kamenov & Jelić 2003); list of seventeen features of ideal partner, gathered in preliminary phase of research, of which the subjects chose five; family status (complete and incomplete) and gender.

Our results have shown that there is no significant correlation between attachment styles towards family and towards partners in adolescence. However, there is a significant correlation between anxiety towards family and towards partners. Using the method of cluster analysis, we have extracted three clusters out of seventeen listed features of ideal partner: 1) sincere and sensitive; 2) creative, loves art, unpredictable; 3) physically attractive. Our results suggest that subjects who are more anxious towards family choose features from the first cluster (Figure 2a). Subjects who are less anxious towards partner, choose features from the second cluster (Figure 2b). As for the attachment style, there is a family status effect, according to which subjects from incomplete families are less anxious towards their partners in comparison with those with complete families. There is also a gender effect on the attachment style that shows that female subjects are more anxious towards family than male subjects.

